

به نام خدا

وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری

پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران

(ایرانداک)

خلاصه گزارش طرح پژوهشی سازمانی

عنوان طرح پژوهشی

شناسایی نیازمندی‌های طراحی داشبورد سازمانی برای پایش عملکرد پژوهشی مؤسسه‌های آموزشی و پژوهشی ایران در پایگاه اطلاعات علمی ایران (گنج)

تاریخ شروع طرح پژوهشی	۱۳۹۹/۰۵/۲۹	تاریخ پایان طرح پژوهشی	۱۴۰۰/۱۱/۱۹
نام و نام خانوادگی مجری طرح پژوهشی	رضا رجبعلی بگلو		
نام و نام خانوادگی همکاران طرح پژوهشی	بهروز رسولی و زهرا رجبعلی بگو		

درباره طرح پژوهشی

(بیشینه ۳۰۰ واژه درباره مقدمه، مسئله، و هدف‌های پژوهش و آنچه که انجام، بررسی، یا تعیین شده است.)

پایگاه اطلاعات علمی ایران (گنج)، اطلاعات و داده‌های غنی و یگانه‌ای از پایان‌نامه‌ها و رساله‌های (پارسا) دانش‌آموختگان مؤسسه‌های آموزشی و پژوهشی سراسر کشور فراهم کرده است. بنابراین، بهره‌برداری هدفمند از اطلاعات و داده‌های گردآوری شده برای ذینفعان این پایگاه نیز اهمیت بسیار زیادی دارد. افزون بر دسترسی به تمام‌متن و چکیده یا خلاصه این منابع اطلاعاتی، این بهره‌برداری می‌تواند از راه تحلیل اطلاعات مرتبط با این منابع اطلاعاتی و ارائه بازنمونی از عملکرد پژوهشی ذینفعان انجام شود که با وجود داشبوردهای سازمانی شدنی است. کلیدی‌ترین ویژگی این ابزار، آنی بودن بازنمایی اطلاعات است که آن را به عنوان یکی از بهترین ابزارها برای تصمیم‌گیری در لحظه تبدیل می‌کند. امروزه همه سازمانها برای حفظ موقعیت رقابتی و توسعه پایدار به نظامی برای تصمیم‌گیری سریع و هوشمند نیازمند هستند تا بتوانند خود را با شرایط درحال دگرگونی دائم، همراه و هماهنگ سازند سازوکار این ابزارهای تحلیل اطلاعات به دلیل سادگی، اختصار و وضوح، به سازمان‌ها کمک می‌کند تا با ارائه بازنمونی از داده‌ها و اطلاعات، وضعیت موجود در بخش‌های گوناگون سازمان (به معنای عام آن) مورد پایش و نظارت مستمر قرار بگیرد. هدف کلی پژوهش شناسایی نیازمندی‌های طراحی داشبورد سازمانی در پایگاه (گنج) است. هدف‌های جزئی پژوهش نیز شناسایی و تحلیل ذینفعان داشبورد سازمانی سامانه (گنج)؛ شناسایی سنج‌ها و شاخص‌های کارآمد برای پایش عملکرد پژوهشی مؤسسه‌های آموزشی و پژوهشی کشور، ترسیم مدل مفهومی نیازمندی‌های طراحی داشبورد سازمانی پایگاه اطلاعات علمی ایران (گنج).

روش پژوهش

(بیشینه ۳۰۰ واژه درباره گام‌های پژوهش و چگونگی گردآوری و تحلیل داده‌ها (ابزار، جامعه، نمونه، روش نمونه‌گیری، روش‌های تجزیه و تحلیل داده‌ها).

در این پژوهش برای دستیابی به هدف خود، نخست نوشته‌های علمی و حرفه‌ای مرتبط با موضوع پژوهش مطالعه و داشبوردهای سازمانی مشابه در ایران و جهان را مورد بررسی قرار گرفت و سپس، با کلیدی‌ترین کنشگران در این زمینه (همانند پژوهشگران، سیاست‌گذاران، معاونان پژوهشی، و رؤسای کتابخانه‌های مرکزی (مصاحبه‌هایی ترتیب داده شد و دیدگاه‌های آنها به شکلی نظام‌مند تحلیل و کدگذاری شدند. در ادامه، در یک گروه کانونی، شاخص‌ها و سنجه‌های به دست آمده اعتباریابی و نهایی شدند. در نهایت مدل مفهومی داشبورد پایگاه اطلاعات علمی ایران (گنج) برای پایش عملکرد پژوهشی مؤسسه‌های آموزشی و پژوهشی کشور ترسیم شد.

یافته‌های طرح پژوهشی

(بیشینه ۵۰۰ واژه درباره یافته‌ها و دستاوردهای کلیدی پژوهش در پاسخ به پرسش‌ها یا بررسی فرضیه‌های پژوهش).

با توجه به نظرات مشارکت‌کنندگان در پاسخ به پرسش نخست در این پژوهش می‌توان ذی‌نفعان داشبورد را به دو دسته خرد و کلان تقسیم کرد. در سطح خرد (حقیقی و صنعت) و در سطح کلان (سازمان‌ها، سیاست‌گذاران، سمن‌ها). برای پاسخ به پرسش دوم یعنی نیازهای مؤسسه‌های آموزشی و پژوهشی کشور ابتدا به جایگاه پارسا در این مؤسسه‌های علمی پرداخته شد. در این رابطه می‌توان چهار دسته اصلی را به عنوان مسئله‌ها و رویه‌های مورد نیاز و قابل توجه در رابطه با جایگاه پارسا در سنجش عملکرد مؤسسه‌های آموزشی و پژوهشی به شرح زیر مطرح کرد: الف) ضرورت‌های موجود؛ ب) خلأهای موجود؛ ج) چالش‌های موجود؛ د) شیوه‌ها و رویکردهای موجود. همچنین بر پایه تحلیل گفته‌های مشارکت‌کنندگان در پژوهش، چهار دسته اصلی به عنوان پیش‌نیاز تدوین و انتشار گزارش‌ها مطرح شد که عبارت بودند از: ۱. گرایش به آموزش ۲. گرایش به پژوهش ۳. گرایش به تجاری‌سازی ۴. گرایش به انتشار برون‌دادها. برای پاسخ به پرسش سوم پژوهش مبنی بر اینکه سنجه‌ها و شاخص‌های کارآمد برای پایش عملکرد پژوهشی مؤسسه‌ها در داشبورد چیستند با این سه بخش روبرو بودیم: ۱- بررسی دیدگاه مشارکت‌کنندگان درباره شاخص‌ها و سنجه‌های کارآمد؛ ۲- بررسی شاخص‌ها و سنجه‌های به کارگرفته شده در داشبوردهای مشابه (مدیریت منابع اطلاعاتی علمی)؛ ۳- بررسی دیدگاه خبرگان (پنل دلفی) درباره اهمیت و اولویت شاخص‌ها و سنجه‌های عملکرد پژوهشی.

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

(بیشینه ۳۰۰ واژه بحث و نتیجه‌گیری و بیان پیشنهادهای برگرفته از پژوهش).

برای پاسخ به این پرسش که شاخص‌ها و سنجه‌های مورد توجه برای پایش عملکرد مؤسسه‌های آموزشی و پژوهشی را مد نظر قرار می‌دهد در بخش نخست، شاخص‌ها و سنجه‌هایی که برگرفته از بررسی نمونه‌های مشابه داشبورد، و همچنین بر پایه نیازمندی‌های متخصصان بود در هفت دسته کلی (آموزش، کیفیت پژوهش، پشتیبانی از اخلاق، دگرسنجی، جوایز، برون‌داد برگرفته، تجاری‌سازی) شناسایی و در معرض دیدگاه اعضای پنل قرار گرفت. این هفت شاخص دربرگیرنده ۳۵ سنجه بودند که بر پایه استاد، گروه، دانشکده/پژوهشکده، مؤسسه، گروه سازمانی، کشور، و حوزه موضوعی گزارش‌هایی ارائه می‌کنند. شاخص‌های مورد توجه اعضای پنل برای پایش عملکرد در ۸ دسته کلی (کمیت پژوهش، کیفیت پژوهش، اخلاق‌مداری، دگرسنجی، جوایز، برون‌داد برگرفته، تجاری‌سازی، نوع پژوهش) مورد تأیید اعضا قرار گرفت. این هشت شاخص دربرگیرنده ۴۱ سنجه است. که بر

پایه استاد، گروه، دانشکده/ پژوهشکده، مؤسسه، گروه سازمانی، کشور، گروه موضوعی، رشته و گرایش گزارش‌هایی ارائه می‌کنند. بر پایه دیدگاه اعضای پنل، همه شاخص‌ها و سنجه‌ها به جز شاخص اخلاق‌مداری و سنجه درصد همانندی (هماندجویی) در سطح عمومی می‌توانند در دسترس باشند. در شاخص اخلاق‌مداری، سنجه درصد همانندی (هماندجویی) از دیدگاه اعضای پنل به این دلیل که جنبه عمومی آن اهمیت ندارد، گزارش‌های آن لازم است در سطوح بالاتر دسترس‌پذیر باشد. می‌توان اینگونه نتیجه گرفت که در مجموع، هشت شاخص و ۴۱ سنجه مورد تأیید اعضای پنل قرار گرفت که بیشتر گزارش‌های به دست آمده از آنها دسترس‌پذیری عمومی دارند. برای ترسیم مدل مفهومی نیازمندیهای طراحی داشبورد سازمانی گنج لازم بود نخست به دیدگاهی که کاربران نهایی و سیاستگذاران نسبت به این نوع گزارش‌ها دارند اشاره شود. نگاهی کلی به گزارش‌هایی که در حوزه علم، فناوری و نوآوری ارائه می‌شود نشان می‌دهد این گزارش‌ها به طور معمول از داده‌های گوناگونی برای ارائه گزارش‌ها استفاده می‌کنند. همچنین، گرایش به استفاده از داده‌های برگرفته از سامانه‌های دیگر نیز در چارچوب این گزارش‌ها مورد توجه بوده است. برای نمونه، استفاده از داده‌های پایگاه‌هایی همچون واس و اسکوپوس برای مقایسه جایگاه کشور بیشتر به کار می‌رود.